

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht - Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE :

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74 2406 EP Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

Meditatie

Gods wegen anders dan onze wegen

En Uwe wegen zijn niet Mijne wegen, spreekt de HEERE. Jes. 55:8b.

Wie denkt, dat de Heere hier in vers 8 en 9, hardvochtig spreekt, vergist zich. De Heere wil zeggen, meet toch Mijne gedachten en wegen niet af naar de uwe, gij die zo vaak onverzoenlijk zijt. Hier stelt God juist zijn goedertierenheid voor aan de berouw hebbende zondaar. De Heere is juist gaarne vergevend. Dan geeft Hij hier een blik in Zijn liefdehart.

Wel geeft Zijn goedertierenheid geen vrijbrief tot voortgaan op het pad der zonde. God is en blijft God. En de mens, ook Zijn liefste kind, is en blijft, met al de genade, mens. Juist omdat God God is, leidt en stiert Hij alles naar recht en wijs beleid. Hoe schoon schittert hier de Godsregering, niet alleen in oud-Israel, dat Hij naar Babel had gevoerd om zijn zonden en het weer verlost had uit ballingschap. Ook niet alleen in de wereld, doch ook in het leven van elk kind van God. Gods wondere wegen, die wij kleine mensen, met ons kortzichtig verstand, zo gaarne willen narekenen, zijn niet na-te-rekenen. Wel zegt Hij soms, als Hij in raadselen leidt: „Wat Ik doe weet gij nu niet, gij zult het na dezen verstaan.” Met hoeveel raadselen is ons leven soms vervuld? Wie zal ze oplossen? Wie? Wij kunnen er met eigen licht maar niet uitkomen. Het onmogelijke bij de mensen, ligt echter niet buiten Gods mogelijkheden. Wij hebben niet met een kleine maar met een grote en goede God te doen. Hij de Verbondsgod is in Christus de Verbondsmidelaar, groot van goedertierenheid, om ons van onze dwaze wegen af te brengen en te leiden op Zijn weg. De wegen, die een mens zichzelf uitstippelt, zijn veelal niet 's Heeren wegen. Onze wegen zijn vaak dwaas en verkeerd, wegen der zonde en des doods. Die er aan ontdekt wordt leert bidden: „Heer, ai maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend, enz.”. Gelukkig zo wij niet onze wegen doodlopen. Dat God onze levensweg kruist en ons aftrekt van onze brede weg en leide op Zijn smalle heilsweg. Wel is Gods weg soms in wervelwind en storm (Nahum 1:3). Gelijkt Hij dan niet op een goedertieren God? Die bange vraag rijst soms in het hart op. Wie regeert ons kleine leven, wie de wereld, wie de kerk? Is de Heere het? Ja, God door Christus, die Hem alle macht gegeven heeft in hemel en op aarde. Wij vergeten zo vaak met Wie wij te doen hebben, of willen Hem de weg voorschrijven. Gods naam is wonderlijk, Zijn wegen zijn vaak ook wonderlijk, onnarekenbaar. De genadige Verbonds-Jehova zegt: „Uwe wegen zijn niet Mijne wegen”. Mocht gij deze woorden lezen door een verlichte geloofsbril. Dan zult gij daarin niet alleen lezen, Zijn grootheid, doch ook Zijn rijke liefde, ontferming en trouwe zorg. Och, wij brengen ons, door het kiezen van eigen wegen, vaak in veel moeilijkheden, lopen vast. Gods wegen zijn anders van inhoud en doel dan de onze. Bij God berust alles op wijs beleid. En het doel is Zijn eer en het heil des mensen. Wij denken soms wel eens, dat wij er achter zijn, wat Hij met ons voor heeft. En, dan gaat het soms toch weer heel anders dan wij dachten. Soms dachten wij, dat de druk ten einde was, en dan komt er weer een nieuwe onheilsbode. Doch let vooral tot lering en troost op de uitdrukking: „Spreekt

de HEERE”. Heere Jehova, de trouwe God des verbonds, die leidt naar Zijn vast gemaakt bestek. Dan zijn Gods wegen niet alleen anders, doch ook hoger dan de onze. Wie had een verlossingsweg in Christus kunnen uitdenken en stellen, zoals God, voor het verlorene? Vers 9 zegt Hij: „Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, alto zijn Mijne wegen hoger dan uwe wegen”. Gods wegen zijn uitdrukking en uitwerking van Zijn vast gemaakt bestek, die recht op Zijn doel afgaan.

Is hier voor u ook troost in de vele raadselen? Alleen als wij door genade de Heere kennen in Christus, Hij dus geen vreemde voor ons is, zullen wij Hem leren volgen, trots ons vlees er vaak tegen op komt, op elke weg, waar Hij ons hebben wil, hoe donker en onbegrijpelijk soms ook. Hij leidt in de weg der verlossing in Jezus, in afbraak, langs het kruis door de dood naar het leven. En na de woestijnreis wacht het Kanaän der rust. Daar is de volle dag zonder wolken en donkerheid. Wat zal dan duidelijk blijken, dat Gods weg altijd de beste is. Dan zal het zijn: „Heere, Gij hadt geen andere, betere weg met mij kunnen houden, dan Gij gedaan hebt”. Heere, U hebt alles wel gemaakt.

Wijlen Ds. J. van Doorn.

VAN DE REDACTIE

1. Ontmoetingsdag te Kampen. We herinneren nog even aan de ontmoetingsdag, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 26 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Kampen.

2. Adressenbestand. De mutaties (nieuwe abonnees, adreswijzigingen enz.) worden steeds zo spoedig mogelijk verwerkt. In deze vakantietijd zal er enige achterstand komen, maar dat zal slechts van tijdelijke aard zijn. Zodra mogelijk wordt het adressenbestand weer bijgewerkt. De lezers, voor wie dit van belang is, gelieven daarmee rekening te willen houden.

3. Het nummer van 3 augustus a.s. In verband met de vakantie ter drukkerij en onze eigen afwezigheid moet dat nummer eerder dan gewoonlijk worden afgedrukt. Daardoor komen er geen mededelingen van redactie en administratie en kunnen er ook geen nieuwe advertenties worden opgenomen.

4. School voor Dundas en Hamilton. We ontvingen te P. van een oude broeder een gift van f 50,- voor dit doel. Hartelijk dank. Eveneens hartelijk dan k voor een gift voor de school van NN van f 200,-. Verdere giften kunnen we voorlopig niet verantwoorden, omdat we D.V. van 18 juli tot 14 augustus a.s. in Canada hopen te zijn bij onze kinderen. Ons adres is daar eerst: Rev. G. Blom, c/o Mr. M. Sommer, R.R.2, Ancaster, Ontario, 19G 3L1 Canada en daarna: Rev. G. Blom, c/o Mr. C.W. Sommer, gen. del. Norwich, Ontario, NOJ 1PO Canada. We hebben dan gelegenheid om de voortgang van de schoolbouw in oenschouw te nemen.

B.

VAN DE ADMINISTRATIE.

Wie kan mij helpen aan het juiste adres van P. Keuter, Zuiderpalen 10, 8321 AL Vork? Met het bericht van de P.T.T.: woont niet meer op dit adres, werd B. h. P. retour gezonden.

Ook ditmaal mogen wij weer een aantal nieuwe abonnees doorgeven, n.l. een achttal, zodat ook in deze vakantie, dit aangename werk doorgang mag vinden. Hartelijk dank aan alle die daaraan meewerkten. f 62,50 mochten wij tevens extra ontvangen. Wij blijven de uitgave va Bewaar het Pand bij de voorduur aan U allen aanbevelen.

Adm, adres: „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alpen a/d Rijn, giro: 704350.

v.d. L.

Catechismus leerboek van de orde des heils

Zondag 50

De Heere Jezus leidt ons ook hier in Zijn naam en door Zijn offerande tot de troon der genade, met de bede: „Geef ons heden ons dagelijks brood”. Het is dan ook in Hem en door Hem, dat wij ons hart met al zijn noden voor de Vader mogen uitstorten. En zo is de Heere in Zijn ontfermende liefde ons ten alle tijde in al de zorgen van het leven tot een toevlucht. Wat het hart door gebondenheid aan de troon der genade steeds meer dierbaar wordt, daar wij leven op een wereld vol zorg en kommer, vanwege onze ongerechtigheid. Het vaderlijk geven, waarvan hier gesproken wordt, is door de Heere Jezus verworven, daar Hij ons tot dat einde is geschonken door de Vader. En daarom zegt de Heere, om ons aan te sporen tot het gebed: „doe uw mond open en Ik zal hem vervullen”. En zo schenkt de Heere het hart in die bede, om het vaderlijk geven, een kinderlijk vertrouwen, dat Hij het doen kan en doen wil, om de eer van Zijn naam.

Maar de Heere wil ook, dat wij in al de omstandigheden van het leven, steeds meer leren leven bij de kortstondigheid van het leven. Wat ons met de bede: „Geef ons heden ons dagelijks brood” op het hart gebonden wordt. Wij zijn dan ook van dag tot dag en van uur tot uur afhankelijk van Gods vaderlijke zorg. Wij hebben in onszelf geen standpunt, geen bestaansmogelijkheid. En dat hadden wij ook niet in de staat der rechtheid. Maar daarvan zijn wij moedwillig afgeweken door te eten van de verboden boom.

Zodat het verdorven bestaan van de mens afkerig is van de kinderlijke beleving der afhankelijkheid. En dat gaat niet over, al wordt de oude mens in het geloof gekruist, gedood en begraven, want dan komt hij uit die vernedering met zijn boze aard toch weer te voorschijn. Zodat wij van dag tot dag biddend hebben te strijden door het geloof, dat de eer des Heeren bedoelt, om door het hoogmoedig bestaan van onze verdorven aard niet overwonnen te worden. Om zich aan de vaderlijke hand der goddelijke voorzienigheid vast te klampen in het geloof, dat door de liefde werkt. En dan gaan wij als vanzelf onze dagen tellen vanuit de eeuwigheid, die voor ons ligt, wat ons van dag tot dag dichter brengt bij de eeuwigheid. Om zo tot roem van Gods genade te leren leven als een eeuwigheidskind, want de oude mens wil leven als een dagjesmens, en die telt de dagen niet, om een wijs hart te mogen bekomen, dat het leven leert leven in het licht der eeuwigheid. Want de Schrift zegt: „Uw wandel zij zonder geldgierigheid, en zijt

vergenoegd met het tegenwoordige, want Hij heeft gezegd: Ik zal u niet begeven, en Ik zal u niet verlaten". Waarom het dan ook tot onze vertroosting en versterking gezegd wordt: „Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde en in der eeuwigheid".

En zo wordt Zijn onveranderlijke trouw gesmaakt in het „heden", waarvan gesproken wordt in deze bede, om het hart er door op te heffen naar de eeuwige heerlijkheid. Want dat hebben wij nodig, om, door al de zorgen van het leven heen, te zoeken de dingen die boven en die eeuwig zijn. En zo wordt het verstaan dat de verdrukking, waarin is de beproeving des geloofs, maar een verdrukking is van tien dagen. Want dat heeft waarde voor het eeuwige leven.

En Hosea heeft in verband met al de doodsnoden van Israël in de verdrukking gezegd: „Hij zal ons na twee dagen levend maken, op de derde dag zal Hij ons doen verrijzen en wij zullen voor Zijn aangezicht leven". Wat het bedroefde volk deed blikken, tot versterking van het geloof, in de verheerlijking van Christus, die beloofd was, om daaruit steeds meer te leren leven.

En dat heeft de Heere ons op het hart gebonden, om onze pinnen niet zo vast te slaan op de wereld die in het boze ligt en zal vergaan. Opdat wij het door de beleving van het Goddelijke heden der genade zouden verstaan: „in dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden wierden".

En zo bekomt de bede: „Geef ons heden ons dagelijks brood", een diep geestelijke betekenis voor het innerlijke leven, wat ons dan gast en vreemdeling doet zijn op aarde, om niet onder te gaan in de zorgvuldigheden van het tijdelijke leven tot verachtering in de genade. Want de Heere wil ons met alle nooddrift des lichaams verzorgen, opdat wij daardoor bekennen, dat Hij de enige oorsprong van alle goed is. Want het is voor ons innerlijke leven van grote betekenis, te leren leven bij de zorgende liefde des Vaders. Opdat wij daaruit een zoete verkwikking zouden bekomen tot versterking van het kinderlijke leven des geloofs. En zo bekomt het hart dan steeds meer klaarheid in de Vaderlijke liefde der Goddelijke Voorzienigheid. Hij wil dat wij door Zijn denken aan ons en Zijn zorgen voor ons, erkentelijk zouden zijn in het bekennen, dat Hij de enige oorsprong van alle goed is, daar al het kwaad van ons is. En door al het goede, dat Hij ons schenkt van dag tot dag, zijn wij in het heden der genade om voor Hem te leven.

Maar in het innerlijke bekennen hebben wij het kennen van onze vloekwaardigheid nodig, daar wij vanwege onze verdorvenheid recht noch waardigheid bezitten. Want in al het goede, dat de Heere ons schenkt, dienen wij met ons vlees toch nog de wet der zonde, waarin wij ons hebben te verfoeien voor het aangezicht des Heeren.

Het is dan ook door de dierbare werkingen van de Heilige Geest, dat het nieuwe leven er behoefte aan heeft dat ter harte te nemen, om het met de ootmoedige erkentelijkheid des geloofs te bekennen, dat de Heere de enige oorsprong van alle goed is. Wat ons dan kinderlijk leert leven bij Zijn goedertierenheid. Want al het goede wordt ons geschonken door het Verbond van Zijn goedertierenheid. Zodat de aarde vol is van Zijn goedertierenheid tot onze bekering, om zo steeds meer en steeds inniger onze totale verdorvenheid voor de Heere te belijden en te bewenen, in zelfverfoeiing. Want in de zonde van onze verdorvenheid, die ons altijd en in al het goede aankleeft, hebben wij ons te verfoeien voor Zijn aangezicht. Zodat het alleen is door de bedekkende gerechtigheid van Christus, dat Hij voor ons de bron van al het goede is. Wat de dichter deed uitroepen tot spijt van de vijand: „gods goedertierenheid duurt toch de ganse dag".

Want uit de onzalige fontein van ons verdorven bestaan welt altoos boosheid en bitterheid op. Waarin wij, wat de stand van ons leven betreft, verwerpelij zijn voor de majesteit van Zijn heiligheid en rechtvaardigheid. Zodat de oprechten het met steeds meer beslistheid des harten komen te betuigen, dat de Heere de enige oorsprong van alle goed is. Wat Jacob deed uitroepen tot verheerlijking van de Heere: „Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw, die Gij aan Uw knecht gedaan hebt: Want ik ben met mijn staf over de Jordaan gegaan en nu ben ik tot twee heiren geworden". En zo stond Jacob tot roem van de Heere in het geloof, terwijl Laban het hem

niet gunde en Ezau het hem zocht te ontnemen.

En zo is het door alle tijden heen verstaan: „en dat noch onze zorg en arbeid, noch Uw gaven, zonder Uw zegen ons gedijen". Ja, de zegen des Heeren, die maakt rijk en Hij voegt er geen smart bij". Maar wel vrede en blijdschap, want het is een kinderlijk leven uit de hand des Heeren. Waarop deze grote verantwoordelijkheid volgt: „en dat wij derhalve ons vrouwen van alleschepselen aftrekken en op U alleen stellen".

Gedacht vanuit ons verdorven bestaan, is het onze aard niet met al het goede dat de Heere schenkt in Hem te eindigen. Het is alleen door Zijn genade als het hart door de zorgende liefde des Vaders inniger krijgt te vertrouwen op Hem, tot wasdom van het geestelijk leven. Gekomen in het vuur der beproeving mocht Job in dat kinderlijk vertrouwen op de Heere zeggen: „Ja, zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet? In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet". En de Heere heeft Job, biddende voor zijn vrienden, uit de gevangenis der beproeving verlost. „En de Heere vermeerde al hetgeen Job gehad had tot dubbel zoveel".

Zodat de Heere het kinderlijk vertrouwen op Hem, door het van alleschepsel af te trekken, tot roem van Zijn genade kwam te bekronen. En zo is het rustpunt van het geloof in dat kinderlijk vertrouwen op de Heere. En wel met deze belijdenis: „Welgelukzalig is hij, die de God van Jacob tot zijn hulp heeft, wiens verwachting op de Heere zijn God is".

Soest

R. Kok

DORDTSE LEERREGELS. V

HOOFDSTUK 1/art. 1-18

„Van de goddelijke verkiezing en verwerping".

Artikel 1 en 2

I. „Aangezien alle mensen in Adam gezondigd hebben en des vloeks en eeuwigen doods zijn schuldig geworden, zo zou God niemand ongelijk hebben gedaan, indien Hij het ganse menselijk geslacht in de zonde en vervloeking had willen laten en om de zonde verdoemen, volgens deze uitspraken van den apostel: De gehele wereld is voor God verdoemelijk. Zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods. (Rom. 3:19, 23) en: De bezoldiging der zonde is de dood. (Rom. 6:23)".

II. „Maar hierin is de liefde Gods geopenbaard, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in Hem geloofd, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. (I Joh. 4:9; Joh. 3:16)".

Uit de strijd, welke onze vaders van de Dordtse Synode in 1618-'19 gevoerd hebben tegen de dwaalleer van de Remonstranten, hebben we kunnen opmerken, dat zij zeer veel licht des Geestes gehad hebben om de dwaalleer te onderkennen en de leer van de vrije, soevereine genade Gods in Christus duidelijk in 't licht te stellen.

Want Gods Kerk, de levende Kerk naar artikel 27 van de Nederl. Geloofsbelijdenis, komt op uit de genade, staat door de genade en eindigt of roemt in de genade. Het is de vrijmachtige genade Gods als vrucht van Gods eeuwige verkiezende liefde in Christus. Daarvan mag de Kerk getuigen: „Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen!" Hebben daartegenover de Dordtse vaders 's mensen verantwoordelijkheid niet uit doen komen? Ongetwijfeld. Lees hun vijf artikelen maar door. Echter niet zo, dat zij met die verantwoordelijkheid het geloof en de zaligheid toch in de handen van de mens zelf hebben gelegd, zoals de Remonstranten deden, toen en.....nu.

Onze vaders hadden zeer veel onderscheiden licht des Geestes om de dwalingen der Remonstranten te onderkennen, zo merkten we op.

Maar zou deze zuivere onderkenning ook niet noodzakelijk zijn in onze tijd? Zijn die Remonstrantse dwalingen, welke door onze vaders de vóórdeur der kerk zijn uitgegeven, niet door de „achterdeur" weer ingeslopen, hetzij openlijk of bedektelijk? En voorzegt de apostel Petrus in zijn tweede brief aan de Thessalonicensen, hoofdstuk 2:11 „En daarom zal God hun zenden een kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden geloven?"

Er is helaas bij ons kerkvolk, bij jongeren en ouderen, weinig of heel geen interesse voor de eeuwige en geestelijke zaken, terwijl men toch duidelijk moet zien, dat het er met deze wereld niet zo best uitziet, ja, dat zij naar de ondergang heensnelt! En bovendien: reizen wij niet allen naar de grote eeuwigheid? En: „Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel" (Hebr. 9:27). Kunnen wij voor de Heere verschijnen „zonder verschrikken"?

Nu zijn we nog in het heden der genade. Het is nog „de dag der zaligheid". En wijzen onze Dordtse Leerregels niet treffend op de enige weg des behouds, welke ons wordt voorgesteld? Lees eens artikel 3. Wat onroerend luidt dit artikel: „En opdat de mensen tot het geloof worden gebracht, zendt God goedertierenlijk verkondigers van deze zeer blijde boodschap, tot wie Hij wil en wanneer Hij wil; door wier dienst de mensen geroepen worden tot bekering en het geloof in Christus, de Gekruisigde".

Het is daarom niet hoogst belangrijk, ja, een groot voorrecht, dat God voor onderwijs in de zuivere waarheden van Zijn Woord gezorgd heeft?

Daarom is het zo erg, dat er thans zo weinig belangstelling is voor dat onderwijs, allereerst in Zijn Woord, maar ook door middel van onze belijdenis-geschriften.

Men vraagt: is het wel urgent om vandaag te handelen over allerlei dogmatische uiteenzettingen, zoals bijvoorbeeld over de Uitverkiezing en de Verwerping? Heeft het zin om onze jongens en meisjes op de catechisaties over zulke ingewikkelde dogma's te spreken? Kunnen we niet beter zwijgen over dat harde leerstuk van de Verkiezing? Brengt het vele ouderen, maar vooral ook jongeren niet in vertwijfeling en in de war? Ja, maak deze leer geen zorgeloze mensen, zoals de Heidelbergse Katechismus vraagt? Kunnen we hen niet beter voorhouden (zo zegt men), je bent een zondaar maar Jezus is voor zondaren gekomen. Geloof dat. Dan ben je een kind van God en kun je blij door het leven gaan! Nu ja, die Dordtse Leerregels zijn er wel. Maar wij leven nu in een andere tijd. We kunnen het evengoed op een andere manier zeggen dan de Dordtse vadersen het zeiden. En wat heb je uiteindelijk aan die dorre opsommingen van allerlei dogma's Daar begrijp ik helemaal niets van. Ja, zo redeneren er zeer velen. Maar is het wel waar, wat men van deze Leerregels zegt? Zijn het inderdaad dorre, koude verhandelingen, zoals over de Uitverkiezing?

Volstrekt niet! Op welk een eerlijke, maar niet minder tere wijze stellen de Canones van Dordt de waarheden van Gods Woord in het licht. Hoe teer en zielkundig gaan onze vadersen te werk met de zielen der mensen. Met recht zijn deze Canones als „pastoraal" aan te merken.

Want het gaat ten diepste om de persoonlijke bevindelijke kennis van de Goddelijke waarheden. In dit licht wordt ook het leerstuk van de UITVERKIEZING en de VERWERPING gesteld en behandeld.

De vraag is hier te beantwoorden, of we moeten BEGINNEN bij de uitverkiezing om tot die persoonlijke kennis ervan te komen? Neen. Duidelijk zien we, dat de Canones bij de behandeling van de uitverkiezing beginnen bij de val van de mens in het paradijs: „Aangezien alle mensen in Adam gezondigd hebben." Deze orde zien we ook gesteld bij de grote reformatoren. Calvijn merkt op als het over de uitverkiezing gaat, "dat we niet boven de wolken gaan vliegen om in Gods Raad in te blikken". Hierover nader D.V. in een volgende les.

E.

v. L.

VOOR DE JEUGD.

Beste Jongelui!

De brief aan Filemon 24.

„Daarom, hoewel ik grote vrijmoedigheid heb in Christus, om u te bevelen hetgeen betamelij is," Fil.:8

Het „in Christus" zijn is dus een belangrijke zaak. We hebben de vorige keer daar iets van gezegd. Ik hoop dat jullie daar over nagedacht hebben. Misschien was het hier en daar voor jullie wat te hoog gemikt. Je kunt daar nog niet bij. Ik kan dat begrijpen. Daar zijn grote leden en daar zijn ook kleine leden in dat ene lichaam.

Grote leden weten meer dan kleine. Het ene

Er lagen in die dagen onmiddelijk ten noorden van Pulverbach over een grote uitgestrektheid ondiepe kolenmijnen, met de daarbij behorende hutten, een smerig gebied, genoemd Coal-pit Lane. Er waren in deze gebieden veel kleine, met de hand te bewerken kolenmijnen, randgebieden van de grote Wales mijnen, die zich verder naar het westen uitstrekken. Het was een armoedig bestaan voor de mijnwerkers. De drank nam de lonen van de ongelukkige vrouwen en hongerige kinderen in beslag en de Gilpin meisjes moeten vaak getuigen zijn geweest van onordelijke scènes en als ze hier en daar op visite waren van ruwe taal.

„De parochie van Pulverbach” schrijft Dr. Richard Benson, „had evenals de meeste landelijke parochies in deze dagen geen school. De kinderen waren overal verspreid, enkele die tussen de heuvels leefden waren bijna wild. De Gilpin familie interesseerde zich vanaf het begin in hun welzijn, ze streefde ernaar hen te verzamelen en te onderwijzen”.

Hoe zou het met de klassen gaan? Een of twee groepen werden er uit gehaald en naast een houten tafel gezet - misschien wel twee keer per week op een boerderij in de heuvels, twee keer bij de kolenmijnen en twee keer in de pastorie zelf. Er wordt werkelijk in die dagen van heel wat scholen melding gemaakt, maar er is geen beschrijving van achtergelaten. We moeten ons dus de toestand trachten in te denken. de onderwijzeressen - Elizabeth, Matilda, Charlotte, Frances - in de bevallige kledij van die tijd, een hoog getailleerd met een omslagdoek versierd lijfje en een lange rok met een enkele strook (in de zomer wit) bewegen zich tussen de aaneengeklitte kinderen, terwijl de kleintjes hun hanepoten schreven en de ouderen alsof het gedrukt was op hun leien. Dan weer staan ze bij elkaar met de handen op de rug om de geboden, de geloofsbelijdenis, de lofzang van Maria en de psalmen op te zeggen. Er zal ook wel gezongen zijn, waarschijnlijk uit Dr. Watts Hymns for Children, want er was weinig anders om uit te kiezen. Aan het einde van de bestemde tijd zullen de kinderen, mogelijk een hunner met een appel als prijs, wel naar huis gerend zijn, door de jonge onderwijzeressen geholpen met het opzetten van hun mutsen en het aandoen van hun jassen, als ze ver van huis waren misschien wel met de ponykar.

„Speciaal in Matilda's geval”, lezen we, „werd dit werk een zaak van serieuze geestelijke oefening”. Doordat ze zelf iets wist van de zuivere onderwijzing van God, zocht ze ernstig de Heere ook hen in die weg te onderwijzen. Dit moet betekend hebben, dat Matilda niet toestond, dat het allemaal drillwerk werd, maar ze heeft vooral aan de oudere leerlingen op een zachte manier een indruk van de waarheden uit Gods Heilige Schrift gegeven. Elizabeth, de oudste dochter, is vaak nodig geweest als moeders rechterhand. France is later getrouwd. Charlotte is gestroven. Maar Matilda heeft dit onderwijs 26 jaar getrouw volgehouden. Er wordt van haar gezegd, dat ze, toen ze een keer haar huis verliet om naar het zuiden te gaan, vooral bezorgd was in verband met het achterlaten van de kinderen, waarvoor ze zo lang een warme belangstelling heeft gehad. Terwijl ze voor hen bad ontving ze een aangename zekerheid, dat de Heere Zelf hen wilde zegenen, wat haar in staat stelde hen volkomen aan Zijn handen toe te vertrouwen. Daarom is het zo treffend te lezen, dat jaren later, toen Gods zegen over velen in Pulverbach was uitgestort, deze in het bijzonder bij verscheidenen opviel, die, toen ze nog maar kinderen waren, door Matilda waren onderwezen, en omtrent wie zij de zekerheid had ontvangen, dat de Heere hen wilde zegenen.

De kerk van Pulverbach, plaatselijk bekend als Churton, ligt

beneden de noordelijke helling van de Longmynd, het prachtige tafelland, dat in het westen tot 1600 voet hoog rijst. De kleine kerk met omliggende begraafplaats is het hoogste punt van het dorp en in die dagen groepeerden er zich heel wat aardige huisjes omheen. Sommige zijn al lang weg, andere bestaan nog, zoals het Elizabeth-huis, nu een boerderij, de getimmerde Churton Cottage en enkele stenen huisjes. De oude pastorie was door Elizabeth gebouwd, maar voor de Gilpins was er een nieuwe gebouwd. Of ze nu eerst in de oude woonden en van daaruit de nieuwe muren zagen oprijzen, of dat ze meteen in hun splinternieuwe huis kwamen, weten we niet, maar het nieuwe verschaftte zeker ruimte voor een groot gezin. Het was een groot vierhoekig huis met grote ramen, vooral in de beneden-kamers. Daar was een bakhuis, en een wasserij en aan de achterzijde een vleugel voor de bedienden. Van de bovenkamers waren er mooie uitzichten op het Wrekin vanuit het oosten, dat alleen stond in de Severn vlakke.

In die dagen was een dorp een kleine wereld op zichzelf, met z'n vooraanstaanden boeren, arbeiders en kleine boerenstand. De sociale indelingen waren duidelijk, maar werden door niemand bestreden. De dagen werden door handenarbeid gevuld, zowel voor de vrouwen, die al het huishoudelijke linnen naaiden, als voor de arbeiders, die het gras maaiden, en voor de mijnwerkers, die kolen staken. Door de komst van de nacht werd het hele landschap gesloten. Binnenshuis maakte de lamp in de zitkamer of de vetkaars in het kleine huisje een wereld van schaduwen, en de kinderen, bij kaarslicht uitgeteeld, liggen in het donker wakker.

Pulverbach was zo gelegen, dat de dochters van de predikant, lopende of rijdende, in kontakt konden komen met ver uiteenlopende typen van mensen. Een vredig boerenlandschap glooide in oostelijke richting en in die richting hadden zij later als hun vrienden de Oakleys, boeren van de Moat Farm te Stapleton. Hun huis was aantrekkelijk gemaakt met zwarte en witte betimmeringen en een gracht, met een dam erover heen. Het is nog te zien en hoewel erg geschonden, heeft het veel gesneden paneelwerk.

Negen mijl naar het noord-oosten ligt Shewbury, net ver genoeg om de aantrekkingskracht van een grote stad te hebben. Er was een behoorlijke uitwisseling van bezoeken tussen stadsvrienden en geestelijke families.

Aan de zuidwestkant lopen oneffen wegen naar de kant van de Longmynd en vele voetpaden kronkelden door de heide en met bosbessen begroeide heuvels. Hier leden ketellappers en zigeuner-achtige families een armoedig bestaan in iedere beschutte laagte of „batch”. (Misschien was Pulverbach, zoals al de Gilpins het noemden, eens met een t gespeld en moderne kaarten en handwijzers hebben deze oude spellingen weer in het leven geroepen.) De heide is ongeveer 9 mijl lang en heeft wanneer zij in de winter besneeuwd was het leven van menig arm man benomen, die over de paden strijd voerde tegen de wind. Inderdaad, de jaarlijkse december markt te Church Stretton werd gewoonlijk Dodemans markt genoemd vanwege de slachtoffers die de Longmynd eiste van de weerkerende aangeschoten dronken mensen.

Van top tot top vullen de bergen van Wales de westelijke horizon. Wenlock Edge de oostelijke. De voorgrond is omzoomd met uitgestrekte dalen, waar schapen graven. De havikken zweven hier, de kievit roept. Het is in de zomer idyllisch, verfrissend en de lucht gonsend. De Gilpin jongens moeten er een groot plezier in gehad hebben om mijlen ver door de heide te lopen.

kind van God is verder gevorderd dan het andere. Zo zou je ook kunnen zeggen. Doch dit hebben alle kinderen gemeen, dat zij de zonden haten en dat zij de geboden des Heeren beminnen. Niet om daardoor uit de hel te blijven, noch om daardoor in de hemel te komen. Maar omdat God het waard is dat ze Hem liefhebben. Als het zo met jullie is, is dit er een bewijs van, dat je een lid bent van het lichaam van Christus, dat de Heilige Geest in je woont.

Elk die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot;

Wordt van dat heil, die weldaan deelgenoot.

God zal ze groter maken.

Sta daarnaar in de weg van een biddend leven. Wat klein is moet tenslotte ook weer groeien. Het is Paulus, die plant en Apollos die nat maakt, maar God, Die de wasdom geeft. Verwacht het dus niet van mensen, maar verwacht het van de Heere alleen.

Paulus was een voornaam lid. Hij was een apostel. Hij was door de Heere geroepen tot bijzondere arbeid. Daar was hij ook toe uitgezonden. Daar doelt hij op, als hij zegt: Ik heb grote vrijmoedigheid in Christus....

Die vrijmoedigheid om te bevelen had hij dus niet in zichzelf. Wie zou er naar een gevangene luisteren? Zeker geen gefortu-neerd zakenman, zoals Filemon waarschijn-

lijk geweest is. Doch nu had hij grote vrijmoedigheid in Christus. Hij had een grote vrijheid in zijn gemoed, omdat hij zich verbonden wist met Christus, om aan Filemon een bevel te geven. Als hij dit gedaan had, dan deed hij dit als een dienstknecht van Christus. Het was dan voor Filemon alsof Christus hem zelf een bevel gaf.

Ik heb grote vrijmoedigheid in Christus, om u te bevelen hetgeen betamelijk is. Hetgeen behoort, wil dit eigenlijk zeggen. Hetgeen waartoe je zonder meer verplicht bent. En dat is het nakomen van de grondwet van het Koninkrijk Gods.

De grondwet van het koninkrijk Gods, wat is dat, vragen jullie.

Je kunt hem lezen in Matth. 22:37-40: „En Jezus zeide tot hem: Gij zult liefhebben de Heere, uw God, met geheel uw hart, met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het eerste en het grote gebod. En het tweede aan dit gelijk is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten”.

Waar het dus op neer komt is dit: Paulus had als een dienstknecht van de Heere Jezus Christus, Filemon zonder meer kunnen bevelen! dat hij Onesimus lief moest hebben gelijk zichzelf.

Wee hem indien hij dit niet deed. Dan zou hij

niet Paulus wederstaan, maar dan zou hij de Heere Jezus wederstaan. En dat zou een grote zonde wezen.

Dat zou snode ondankbaarheid wezen jegens de Heere Jezus, Die Zijn bloed gegeven had voor Filemon, die in zichzelf toch ook maar een arme en doemwaardige zondaar was. Hoewel Paulus het recht had om dit te doen en daartoe ook nog grote vrijmoedigheid in zijn hart, zo maakt hij van dat recht toch geen gebruik, gelijk uit het vervolg blijkt. En daarin komt zijn bescheidenheid openbaar. Zie het vorige artikel.

Paulus was een apostel. Apostelen zijn er nu niet meer. Maar de Heere Jezus heeft toch ook nu nog zijn dienstknechten. Hij heeft sommigen gegeven tot apostelen en sommigen tot evangelisten en sommigen tot herders en leraars. Zo kunnen jullie lezen in Ef. 4:11. De herders en leraars, dat zijn nu de door de Heere waarlijk geroepen dominees.

Ik schrijf met nadruk „waarlijk” geroepen dominees. Want alle dominees zijn niet waarlijk geroepen. Zij geven zich daar wel voor uit, maar ze zijn het niet. Het zijn wolven in schaapskleren. Als zij in de naam des Heeren optreden, zo spreken zij toch niet het Woord des Heeren, omdat de Heere hen niet gezonden heeft. En als zij het Woord des Heeren verkondigen, dan wordt dit op de een of andere manier verdraaid voorgesteld. Men

brenkt een evangelie naar de mens. **Dan** is zoals de mensen het graag horen. Een boodschap waar men niets bij hoeft te verliezen. Men hoeft geen verloren zondaar te worden, om door de Heere Jezus zalig gemaakt te worden. Dat gaat zó wel. Je moet maar geloven en dan een beetje netjes leven, en alles komt in orde.

Als jullie het zo voorgesteld wordt, gelooft het niet, al is het 100 maal een dominee die het zegt. Want je wordt er voor eeuwig door bedrogen.

De waarlijk geroepen knechten zullen het zo niet doen. Zij willen gaarne de Heere Jezus op het hoogste verheerlijkt zien. En dan moet de zondaar op het diepst vernederd worden. Zij hebben ook nu nog grote vrijmoedigheid om jullie te bevelen hetgeen betamelijk is. Zij ontfangen deze vrijmoedigheid ook nu niet aan zichzelf. Ook niet aan hun opleiding, maar aan de Heere, Die hen zelf gezonden heeft. Zij zijn gerechtigd, bevoegd om op te treden in de Naam des Heeren, om jullie te bevelen hetgeen betamelijk is.

En wat is dat dan nú?

Dat is nog de grondwet van het koninkrijk Gods. Daar is natuurlijk niet alles mee gezegd, en toch ook weer wel. Want alle andere geboden zijn tot op de grondwet terug te brengen.

Het betaamt ons allemaal om God lief te hebben boven alles en de naaste als ons zelf. Wie dit bevel naast zich neerlegt, weersprekt niet hem, die dit bevel brengt, maar Hem, in Wiens Naam dit bevel gebracht wordt, dat is de Heere Jezus Christus. En dat is een groot kwaad, dat de Heere niet straffeloos gedogen zal. Want zo zij ontheiligen, wat Ik heb voorgeschreven, Dan mogen zij gewis voor Mijne straffen beven. Denkt hier niet gering over. Het luistert allemaal heel nauw in de dienst des Heeren. Wat wordt er echter menigmaal licht over gedacht. De ware geroepen predikanten laat men vaak maar praten. Wanneer zij ons de weg der zaligheid wijzen, ons vóór houden hetgeen betamelijk is, namelijk het wandelen in de vreze des Heeren, dan wordt dit meestal voor kennisgeving aangenomen.

Hoe menigmaal hebben jullie dat al gedaan? Denkt daar eens ernstig over na. En ga op de ingeslagen weg niet voort. Want je kunt nu de knechten des Heeren laten praten. Straks kom je toch de Heere van de knechten tegen. En hoe zal het dan zijn, als je de Heere Zelf ontmoeten moet en als Hij je vragen zal, wat je met Zijn Woord gedaan hebt, dat Hij je heeft laten verkondigen? Hoe vreselijk zal het dan zijn, als je dan geen antwoord vinden kunt, als je voor Zijn aangezicht zult moeten verstrouwen. Dan zul je als een vijand van God vóór eeuwig moeten verloren gaan. Je zult je dan nooit kunnen verontschuldigen. Je zeult niet kunnen zeggen dat de Heere je niet heeft laten waarschuwen, al was het alleen maar door dit schrijven. Je zult dan moeten zeggen, dat je nooit hebt willen doen hetgeen betamelijk is, hetgeen je dus behoorde te doen, hetgeen je dure plicht is tegenover God en de naaste. Daarom, als wij met grote vrijmoedigheid in Christus, ook jullie bevelen hetgeen betamelijk is, namelijk het dienen van de Heere met een oprecht hart, met verloochening van alles, wat de Heere niet bedoelt, legt het dan niet naast je neer, maar ga er mee de binnenkamer in, komt er mede voor het aangezicht des Heeren en bidt:

Leer mij, o God van zaligheden
Mijn leven in Uw dienst besteden.
Gij zijt mijn God, vat Gij mijn hand.
Uw goede Geest bestier mijn schreden,
En leid' mij in een effen land.

Dit alles is jullie betamelijk en het is de Heere welbehagelijk.

Jullie aller vriend. Ds. H. C. v.d. Ent.
Singel 73, 3311 PB Dordt.

BOEKBESPREKINGEN

1 T. Mateboer: **DE WITTE OLIFANT**.
Uitgeverij Stark, postbus 302, Oosterend-
Texel

Dit boek is bestemd voor jongens van 8 tot 12 jaar. Het heeft een goede strekking. Het gaat over een stel jongens, die samen een en ander op touw zetten en daarbij nog wel eens wat kabaal maken en, wat erger is, ook een van de jongens zo'n beetje uit de club uitstoten. Daar gaf deze wel wat aanleiding voor, maar wat de jongens deden was toch fout. Die jongen kreeg de naam van Witte Olifant, omdat hij

zoals men dacht een olifant van sneeuw, die ze samen gemaakt hadden, vernield had, wat niet zo was. Het kwam echter weer voor elkaar, doordat de uitgestotene een moedige daad verrichtte en de redder werd van een van de andere jongens. Toen kwam ook de waarheid aan het licht omtrent de vernieling van de olifant van sneeuw. Dat was door een losgebroken paard gedaan.

Het is een verhaal van 58 blz., verdeeld in verschillende hoofdstukken en versierd met pentekeningen van de schrijver. Het boek kost in geplastificeerde band f.5,95.

2 Mops door Leo Polderman

Een aardig boekje, waarin een klein hondje iets uit zijn leven vertelt op een voor kinderen bevattelijke wijze. Zo'n klein hondje kan ook al heel wat meemaken! Op eenvoudige wijze wordt gewezen op fouten van mensen. Dat is leerzaam. Het boekje is vlot geschreven. Er komen aardige tekeningen en tussen de teksten voor.

Het boekje - 51 blz. kost gebonden f.5,95

3 Toon van de woonboot door L. Janse

Toon is opkoper van oude materialen. Hij is een Jood, maar heeft de oorlog overleefd. Hij kocht een oude boot en gebruikt die als schuur voor het opslaan van zijn handel. Hij wordt bestolen, heeft allerlei belevenissen, gaat een keer naar Rotterdam en intussen raakt zijn boot los van de ketting en dat is het einde van de boot, want deze wordt aangevaren en zinkt in diep water in de rivier. Toon had juist besloten om naar Rotterdam te verhuizen.

Het is een boekje van 50 blz., bestemd voor kinderen van 7 tot 10 jaar. Het kost gebonden f.5,95

STEMMEN UIT GENÈVE EN UIT WITTENBERG

We kunnen weer een bundel van Stemmen uit Genève aankondigen en wel de 43e. Deze bevat predikaties over het lijden van de Heere Jezus Christus naar Mattheus 26:51 tot 27:43.

Een bijzondere aanbeveling hebben de werken van Calvijn niet nodig. We ontvingen ook een aflevering van de Stemmen uit Wittenberg, de 34e. Daarin komen kerkpostillen van Luther voor en wel over Mattheus 23:34-39. Johannes 21:19-24, Lukas 2:33-40 en Lukas 2:21.

Namens de Gereformeerde Bibliotheek, de uitgeefster van al deze Stemmen, schrijft L. Janse: Hierbij ontvangt u weer wat preken van Maarten Luther. Ze behoren stellig niet tot de gemakkelijkste. Maar toch ook in deze preken staat niets anders dan Jezus Christus en Die gekruist. Alleen is het voor ons wel eens moeilijk om b.v. in de preek over Anna Luthers gedachtengang over de getallensymboliek (84) te volgen. En toch: Prima lektuur in een geesteloze tijd als de onze.

Zo schrijft Janse.

De bundels kosten f.4,- per stuk.

B.

Voor bijbels, boeken en
muziek
is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad
Snelle levering

ook van de allernieuwste
uitgaven

**Lindenberg's
boekhandel**

Slaak 4 - 8 (postbus 4209)

ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

HOTEL

**DREYEROORD -
OOSTERBEEK**
Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuis” voelt.

Te koop hoekherenhuis in
Alphen a/d Rijn.
Grondopp. 239 m² C.V.
Ind: Hal, U-vormige kamer opp. 38 m², keuken, bijkeuken, toilet met fonteinje.

1e verd: 4 slaapkamers en terras 3,60 x 2,50 m badkamer met vaste wastafel, ligbad en toilet, wasmachine aansl.
2e verd: grote slaapkamer met vaste wastafel en veel bergruimte.
Grote stenen garage, mooie tuin met terras, veel extra's.
Vraagprijs f 289.000,-

Adres: Zonneweg 10,
tel. 01720-74690. Voor inl.
en afspr. „Rodelko” B.V.
Veere, tel. 01181-555 na
1900 u.tel. 1807-15836.

**PLAATS UW
FAMILIEBERICHTEN
IN**

„BEWAAR HET PAND”

**ZOEK U alleen verantwoorde boeken
Kom dan bij boekhandel Kool zoeken**

**Dus niet langer gezocht,
Daar al uw boeken gekocht.**

Wij leveren en verzorgen gaarne al uw in-
tekeningen van al uw

★ **Boekwerken - Bijbels - Psalmboeken, (uitsluitend Statenvertaling) - Houtbrandteksten - Tegels - Houtsnijwerk - Boekenleggers, enz. enz.**

UITGEVERIJ - BOEKHANDEL

KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal - Tel. 08385 -
13978 - Postbus 177 - Antwoordnummer 77
Giro 280572 - Bankrek. Rabobank Veenendaal
Rek. nr. 36.51.10.191.

Voor al Uw

★ **BOEKEN**
★ **BIJBELS** en
★ **PSALMBOEKEN**

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

**Het indrukwekkende
Israël heeft zoveel te
bieden, dat heel veel mensen
het land 'n tweede of zelfs 'n
derde maal bezoeken.**

„Indrukwekkend”.
Deze reactie, van mensen,
die na een bezoek aan Israël,
op Schiphol landen, is volko-
men terecht. Een land wat
vecht voor de toekomst.
Een land waarin de historie
tot leven komt. Een land
waarmee we ons zo nauw
betrokken voelen. Een land,
tenslotte, dat uitmunt in
grote gastvrijheid.
Met Amicitia-IKV kunt u nog
dit jaar naar Israël toe. In het
gezelschap van mensen die
om dezelfde redenen als u
dit land bezoeken. Met een
reis leider die weet wat u
verlangt. Amicitia presen-
teert u een evenwichtig pro-
gramma met tal van hoogte-
punten. Zondag is een rust-
dag en op deze dag houdt
uw reis leider twee maal
een godsdienstoefening.

Vertrek
datum Reisleiding
14 aug. Ds. G. Bouw te Scheveningen
4 sept. Ds. A. Vlietstra te Doornspijk
11 sept. Ds. L. Roetman te Waddinxveen
18 sept. Ds. E.F. Vergunst te Middelhamnis
30 sept. Ds. C. Treure te Veenendaal
10 oktober Ds. L.W. van de Meij te Middelhamnis

**IKV
AMICITIA
IKV**

Wie verre reizen maakt
kan veel verhalen.
Dit oude spreekwoord
maakt nog steeds
opgang. Vaak zijn de
indrukken die men
opdoet, de contacten
die men legt, van een
grote waarde.
In dat licht bezien,
voorzien de reizen van
Amicitia in een niet
onbelangrijke behoefte.

DE BOOMGAARD 13
DRIEBERGEN
03438 5656